

Aan de Minister voor Klimaat en Energie

**Directoraat-generaal Klimaat
en Energie**

Directie Klimaat

Auteur

[Redacted]

TER BESLISSING

Datum

6 juni 2024

Kenmerk

DGKE-K / 59149479

nota

Kabinetsreactie evaluatieonderzoek en overzicht
klimaatbeleid

Kopie aan

Bijlage(n)

4

Parafenroute

[Redacted signature lines]

Aanleiding

Afgelopen twee jaar zijn twee evaluaties naar het klimaatbeleid uitgevoerd. In voorliggende kabinetsreactie wordt ingegaan op de belangrijkste lessen hieruit en geven we aan hoe we dit mee zullen nemen bij de aanpassing van het Klimaatplan dat eind 2024 wordt opgeleverd. Daarnaast wordt in deze Kamerbrief een overzicht geboden van het klimaatbeleid in reactie op diverse moties en toezeggingen die gaan over inzicht en samenhang in klimaatbeleid en bevat de brief de kabinetsreactie op het advies van de Raad van State bij de Miljoenennota 2024 met betrekking tot klimaatinclusief begrotingsbeleid. Aan de Kamer is toegezegd de brief nog voor het zomerreces te versturen.

Geadviseerd besluit

U kunt bijgaande brief aan de Tweede Kamer ondertekenen.

Kern

Kabinetsreactie evaluaties klimaatbeleid

- Afgelopen twee jaar zijn twee evaluaties naar het klimaatbeleid uitgevoerd, die complementair zijn aan elkaar:
  - het syntheseonderzoek (CE Delft) naar de doeltreffendheid en doelmatigheid van het klimaatbeleid gericht op het klimaatdoel van 2030 en;
  - de lerende evaluatie klimaatbeleid (PBL) naar het transformerend vermogen van het klimaatbeleid gericht op klimaatneutraliteit in 2050.
- Het syntheseonderzoek reconstrueert de beleidstheorie van het Nederlandse klimaatbeleid en analyseert de doeltreffendheid en doelmatigheid tussen 2019 (Klimaatplan) en de Voorjaarsbesluitvorming 2023. De lerende evaluatie verbreedt de blik naar de vraag hoe de governance en het instrumentarium

- van het beleid kunnen worden ingericht om het transformerend vermogen van het klimaatbeleid richting klimaatneutraliteit in 2050 te vergroten.
- In de kabinetsreactie gaan we in op de belangrijkste lessen uit deze evaluaties voor het beleid en de evaluatie van het beleid, en wat we er mee gaan doen.
  - Het syntheseonderzoek is bijgevoegd bij de Kamerbrief, de lerende evaluatie is reeds gepubliceerd op de website van PBL.
    - Het beleid heeft effectief bijgedragen aan klimaatdoelen. De evaluatoren concluderen dat de inzet van subsidies niet altijd doelmatig is. De optimale beleidsmix verschilt tussen sectoren.
    - Het klimaatbeleid is nu vooral sectoraal gericht, en moet worden gecombineerd met een stevigere beleidsinzet op systeemvraagstukken en randvoorwaarden op de weg naar klimaatneutraliteit.
    - Overwegingen van rechtvaardigheid dienen te worden betrokken en geëxpliciteerd bij besluitvorming over (en evaluaties van) het klimaatbeleid, naast overwegingen van doelmatigheid en doeltreffendheid.
    - Het klimaatbeleid moet dichterbij de leef- en belevingswereld van burgers en bedrijven komen te staan, zodat de energie van de samenleving wordt benut en het eigenaarschap van de transitie wordt vergroot.
    - In lijn met de aanbevelingen in het evaluatieonderzoek zal daarbij ook meer aandacht komen voor de totale beleidsmix per sector, het evalueren van normerende instrumenten, en naast doelmatigheid en doeltreffendheid ook worden bezien hoe geëvalueerd kan worden op uitkomsten van beleid uit oogpunt van (principes van) rechtvaardigheid.

Directoraat-generaal Klimaat en Energie
Directie Klimaat

Kenmerk
DGKE-K / 59149479

Reactie moties en toezeggingen integraal overzicht klimaatbeleid

- In deze kamerbrief reageert u op twee moties: (1) de motie van de leden Grinwis (CU) en Stoffer (SGP) waarin wordt opgeroepen om overzicht te bieden en samenhang aan te brengen in alle sporen, financiële arrangementen en programma's van het klimaatbeleid (2) de motie Holterhues c.s. waarin wordt opgeroepen een inventarisatie te maken van programma's en regelingen die in het verlengde liggen van het Klimaatfonds en om maatregelen te nemen om concurrentie en conflictering hierin tegen te gaan.
- In de brief geeft u ter beantwoording van deze moties een integraal overzicht van het klimaatbeleid en gaat u in op de acties die het kabinet in gang heeft gezet om het overzicht en inzicht van het klimaat- en energiebeleid te vergroten.

Reactie adviezen Algemene Rekenkamer (AR) en Raad van State (RvS)

- In de brief geeft u invulling aan uw toezegging om: (1) de Kamer per brief te informeren wat het kabinet doet met de aanbevelingen van de RvS bij de Miljoenennota 2024 over klimaatinclusief begroten en het onderzoek van de AR naar de overzichten van klimaatuitgaven in de Rijksbegroting en (2) met MI&W te zorgen dat een overzicht waarin ook klimaatadaptatie beter wordt geschetst aan de Klimaatnota wordt toegevoegd.
- In reactie geeft u twee vervolgstappen aan met behulp waarvan in de Miljoenennota in de toekomst een vollediger overzicht van de gevolgen van klimaatverandering voor de begroting kan worden geboden:
  1. Aanpassing van overzicht van milieugerelateerde belastingen in de Miljoenennota naar een overzicht van specifiek klimaatgerelateerde belastingen vanaf de MJN 2025;
  2. Meenemen van de uitgaven aan adaptatie in het overzicht van klimaatuitgaven vanaf de begroting voor 2026.
- Andere vervolgstappen betreffen het verkennen met CPB of klimaatverandering in de houdbaarheidsanalyses van de overheidsfinanciën kan worden opgenomen. Ook wordt verwezen naar de impacttoets op het komende klimaatplan, waarin onder andere de toekomstige gevolgen van het

beleid voor de begroting en de 'cost of inaction', het uitstellen van
klimaatbeleid, worden onderzocht

**Directoraat-generaal Klimaat
en Energie**
Directie Klimaat

Kenmerk
DGKE-K / 59149479